

»» Αριστομένης Καλυβιώτης*

Ένα άγνωστο τραγούδι του Δημήτρη Κασσαβέτη μελοποιημένο από τον Σταύρο Λιθαδιώτη

Από το αρχείο του Κώστα Τσαγκαράδα

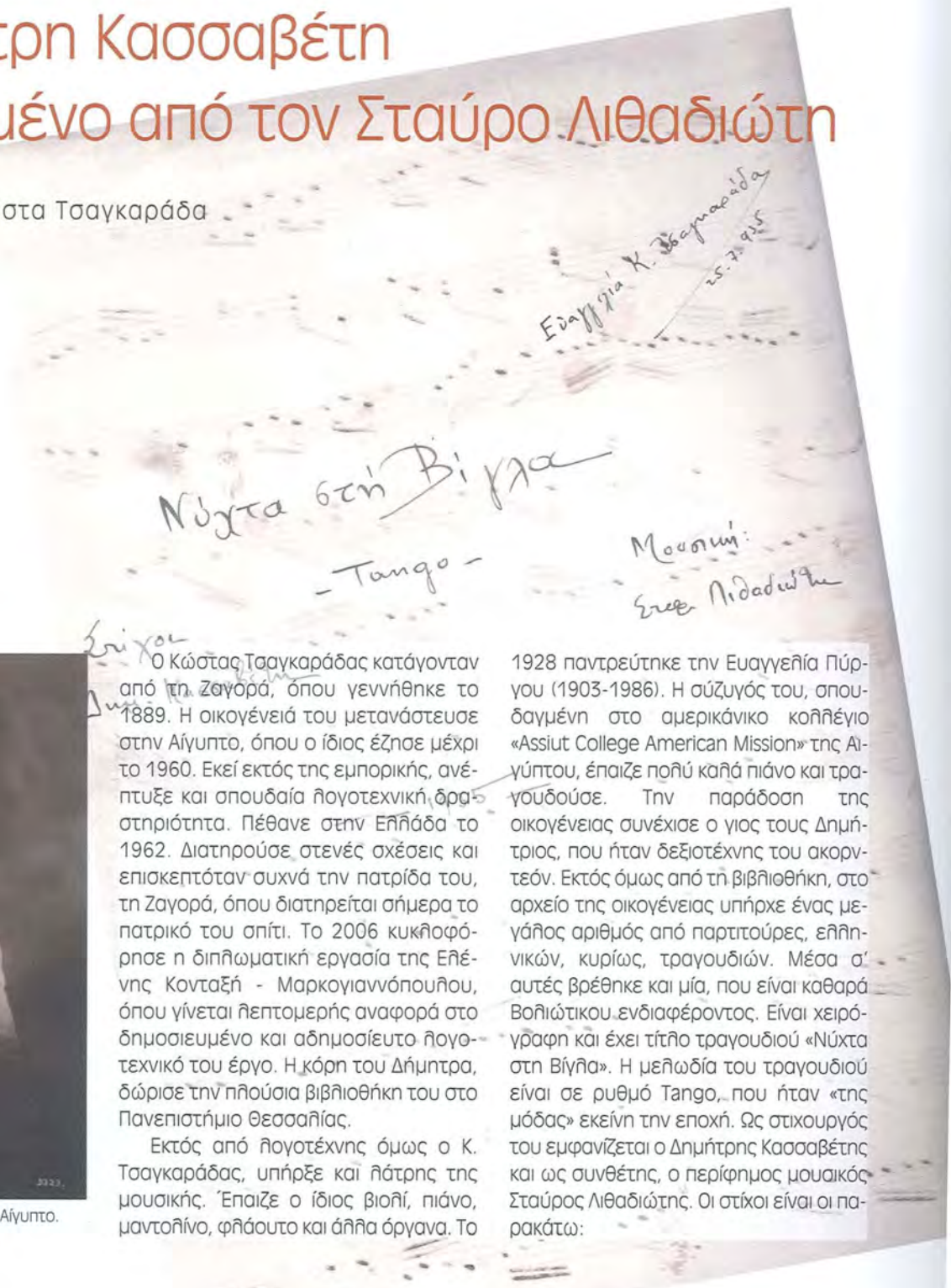

Ο Κώστας Τσαγκαράδας το 1927 στην Αίγυπτο.
(οικ. αρχείο Ευαγγελίας Τσαγκαράδα)

Ο Κώστας Τσαγκαράδας κατάγονταν από τη Ζαγορά, όπου γεννήθηκε το 1889. Η οικογένειά του μετανάστευσε στην Αίγυπτο, όπου ο ίδιος έζησε μέχρι το 1960. Εκεί εκτός της εμπορικής, ανέπτυξε και σπουδαία λογοτεχνική δραστηριότητα. Πέθανε στην Ελλάδα το 1962. Διατηρούσε στενές σχέσεις και επισκεπτόταν συχνά την πατρίδα του, τη Ζαγορά, όπου διατηρείται σήμερα το πατρικό του σπίτι. Το 2006 κυκλοφόρησε η διπλωματική εργασία της Ελένης Κονταξή - Μαρκογιαννόπουλου, όπου γίνεται λεπτομερής αναφορά στο δημοσιευμένο και αδημοσίευτο λογοτεχνικό του έργο. Η κόρη του Δήμητρα, δώρισε την πλούσια βιβλιοθήκη του στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Εκτός από λογοτέχνης όμως ο Κ. Τσαγκαράδας, υπήρξε και λήτρης της μουσικής. Έπαιζε ο ίδιος βιολί, πιάνο, μαντολίνο, φλάουτο και άλλα όργανα. Το

1928 παντρεύτηκε την Ευαγγελία Πύργου (1903-1986). Η σύζυγός του, σπουδαγμένη στο αμερικάνικο κολλέγιο «Assiut College American Mission» της Αιγύπτου, έπαιζε πολύ καλά πιάνο και τραγουδούσε. Την παράδοση της οικογένειας συνέχισε ο γιος τους Δημήτριος, που ήταν δεξιότεχνος του ακορντεόν. Εκτός όμως από τη βιβλιοθήκη, στο αρχείο της οικογένειας υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός από παρτιτούρες, ελληνικών, κυρίως, τραγουδιών. Μέσα σ' αυτές βρέθηκε και μία, που είναι καθαρά βοήλιώτικου ενδιαφέροντος. Είναι χειρόγραφη και έχει τίτλο τραγουδιού «Νύχτα στη Βίγλα». Η μελωδία του τραγουδιού είναι σε ρυθμό Tango, που ήταν «της μόδας» εκείνη την εποχή. Ως στιχουργός του εμφανίζεται ο Δημήτρης Κασσαβέτης και ως συνθέτης, ο περίφημος μουσικός Σταύρος Λιθαδιώτης. Οι στίχοι είναι οι παρακάτω:

Για πες (;) δεν είμαστε μεσ' σ' όνειρο γλυκό
 Εδώ στις Βίγλας τα βραχάκια τ' αγιασμένα
 Με συντροφιά το φεγγαράκι το χρυσό
 Και την πνοούλα τ' αγεριού τη μυρωμένη.
 Για πρόσεξε τ' αϊδόνι πως γλυκολαλεί
 Μελωδικά στ' αγαπημένο του το ταίρι
 Κι όπως εγώ τα ίδια λόγια θα μιλεί
 Για πες μου μ' αγαπάς της γης αστέρι;
 Refrain

Θα ερχόμαστε στη Βίγλα εδώ τη μαγική
 Την ώρα που θα βασιλεύει η σιωπή
 Και σαν πουλιάκια ερωτικά θα τραγουδούμε
 Ο έρωτας μαζί μ' εμάς πάντα θα ζή
 Ποτέ δεν θα χωρίσουμε θα σ' αγαπώ
 Πάντα για μας θ' ανθίζει γέλιο χαρωπό
 Ποτέ σ' άληθνη αγάπης λόγια μαγεμένα
 Ποτέ μου δε θα πω, εσέ θα λαχταρώ.

Ήταν μια νύχτα γαλανή, νυχτιά γλυκειά
 Κι' αυτός μονάχος στα βραχάκια καθισμένος
 Την κόρη που τον ξέχασε και πάει μακριά
 Στον νου του έφερνε, με πόνο δακρυσμένος.
 Και ξαφνικά μεσ' στις νυχτιάς τη σιγαλιά
 Αντήκησε μακριά στο δάσος μια αρμονία
 Χαβάγιας τραγουδιού να λήξει μελωδικά
 Το σ' αγαπώ γι' αυτόν της τέχνης αιωνίας(;).
 Refrain

Νύχτα στις Βίγλα

Για πές δά είμαστε μεσ' όνειρο γλυκό
 Έδώ στις Βίγλας τα βραχάκια ο' αγιασμένα
 Με συντροφιά το φεγγαράκι το χρυσό
 Και την πνοούλα τ' αγεριού τη μυρωμένη.
 Για πρόσεξε τ' αϊδόνι πως γλυκολαλεί
 Μελωδικά στ' αγαπημένο του το ταίρι
 Κι όπως εγώ τα ίδια λόγια θα μιλεί
 Για πές μου μ' αγαπάς της γης αστέρι;
 Refrain

Ο αρχόμασλε στις Βίγλα εδώ τη μαγική
 Την ώρα που θα βασιλεύει η σιωπή
 Και σαν πουλιάκια ερωτικά θα τραγουδούμε
 Ο έρωτας μαζί μ' εμάς πάντα θα ζή
 Ποτέ δε θα χωρίσουμε θα σ' αγαπώ
 Πάντα για μας θ' ανθίζει γέλιο χαρωπό
 Ποτέ σ' άληθνη αγάπης λόγια μαγεμένα
 Ποτέ μου δε θα πω, εσέ θα λαχταρώ.

Ήταν μια νύχτα γαλανή, νυχτιά γλυκειά
 Κι' αυτός μονάχος στα βραχάκια καθισμένος
 Την κόρη που τον ξέχασε και πάει μακριά
 Στο νου του έφερνε, με πόνο δακρυσμένος.
 Και ξαφνικά μεσ' στις νυχτιάς τη σιγαλιά
 Αντήκησε μακριά στο δάσος μια αρμονία
 Χαβάγιας τραγουδιού να λήξει μελωδικά
 Το σ' αγαπώ γι' αυτόν της τέχνης αιωνίας
 Refrain

Υπαίθριο καφενείο σε εμποροπανήγυρη Βόλου στην Πλατεία Ρήγα Φεραίου, περί το 1935. Πρώτος από αριστερά εικονίζεται ο Σταύρος Λιθαδιώτης. (οικ. αρχείο Ευανθίας Λιθαδιώτη)

Σχολιάζοντας το τραγούδι, πρέπει να σημειώσουμε τα παρακάτω:

Διακρίνονται κάποιες ατέλειες στους στίχους που πρέπει να οφείλονται είτε σε λήθη αντιγραφής είτε στο ότι το τραγούδι δεν είχε λάβει ακόμα την οριστική του μορφή. «Βίγλα» είναι μία τοποθεσία της Ζαγοράς. Αποτελούσε παλιότερα τόπο περιπάτου των νέων του χωριού και μάλιστα τις πρώτες πρωινές ώρες.

Η παρτιτούρα, όπως αναφέρθηκε, είναι χειρόγραφη και φέρει στο εξώφυλλο την χρονολογία 1935. Σε άλλο σημείο της, η Ευαγγελία Τσαγκαράδα έχει σημειώσει το όνομά της και την χρονολογία 25-7-1935. Ποιος όμως την καθάρωσε; Την αντέγραψε ο Κ. Τσαγκαράδας από κάποια άλλη που κυκλοφορούσε στο εμπόριο ή έφτασε στα χέρια του κατευθείαν από τους συντελεστές της; Θεωρώ τη δεύτερη

περίπτωση πιθανότερη, γιατί ο Κ. Τσαγκαράδας επισκεπτόταν τακτικά την πατριδα του Ζαγορά. Συνεπώς πρέπει να γνώριζε καλά, αν όχι και τους δυο δημιουργούς, τουλάχιστον τον Δημ Κασσαβέτη, που ήταν πατριώτης του. Ακόμα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχει πείσει στην αντίληψή μου η παρτιτούρα να έχει κυκλοφορήσει στο εμπόριο, ούτε το τραγούδι να έχει ηχογραφηθεί.

Για τον Δημήτρη Κασσαβέτη, κατατοπιστικά είναι εκείνα που αναφέρει γι' αυτόν ο Γεώργιος Σούρηας στο βιβλίο του «Οι πολιτικοί της Μαγνησίας», (Βόλος 2003).

«...Προσωπικότητα με ευρύτατη μόρφωση, καλλιέργεια και πολιτική σκέψη εξελέγη βουλευτής Βόλου - Λαρίσης το 1950, ως υποψήφιος του Φιλελευθέρου κόμματος. Πήρε μέρος στην Αντίσταση ως μέλος της ΕΠΟΝ, με την αδελφή του Ελένη και για τη δράση

του αυτή οι Ιταλοί σε αντίποινα έκαψαν το «Αρχοντικό» των Κασσαβετιδων στο Χορευτό το 1942.

Ως ποιητής εξέδωσε μία ποιητική συλλογή τα «Κρίνα του Γιαλού» με γεμάτα ευαισθησία λυρικά ποιήματα».

Ο Σταύρος Λιθαδιώτης ήταν εξαιρετικός μουσικός. Γεννήθηκε το 1900 στον Βόλο όπου και έζησε, αθλήθηκε δυστυχώς σχετικά νέος, το 1946. Έπαιζε κιθάρα, βιολί, μπάντζο, κλαρίνο, αθλή κυρίως πιάνο και σαντούρι. Κατασκεύαζε ο ίδιος σαντούρια και επισκεύαζε πιάνο. Στο εσώφυλλο της παρτιτούρας χαρακτηρίζεται σαν «κυμβαλίστας». Τη δεκαετία του 1930 έχει ηχογραφήσει παίζοντας σαντούρι, μία σειρά παραδοσιακών τραγουδιών της περιοχής Μαγνησίας («Εγγλεζάκι», «Αυγερινός» κ.ά.), αθλή και δικές του συνθέσεις («Ναζού Βολιώτισσα», «Ζαγοριανή Ξανθούλα»

Ο Δημήτριος Κασσαβέτης του Τζων (Ζαγορά, 1915 – 1978), από το βιβλίο του Γεώργιου Ιω. Σούρφα «Οι πολιτικοί της Μαγνησίας», Βόλος 2003

κ.ά.). Τραγούδια του που δεν ηχογραφήθηκαν, έχουν καταγραφεί από τον Ηλία Πετρόπουλο στο βιβλίο του «Ρεμπέτικα τραγούδια». Για το πώς βρέθηκαν αυτά στο αρχείο του Πετρόπουλου, πιθανολογείται ότι προέρχονται από το αρχείο της οικογένειας Μιθάνου, στην οποία δόθηκαν μετά τον θάνατο του Λιθαδιώτη από τους απογόνους του.

Αυτή λοιπόν είναι η ιστορία της παρτιτούρας του τραγουδιού «Νύχτα στη Βίγλα»: Δημιουργήθηκε στον Βόλο στις αρχές της δεκαετίας του 1930, ταξίδεψε στην Αίγυπτο, γύρισε στην Αθήνα, για να καταλήξει πάλι στην Θεσσαλία.

Οι πληροφορίες για την οικογένεια Τσαγκαράδα, προέρχονται από την προαναφερθείσα εργασία της Ελένης Κονταξή-Μαργκογιαννόπουλου και την Ευαγγελία Τσαγκαράδα.

Οι πληροφορίες για τον Σταύρο Λιθαδιώτη, προέρχονται από την κόρη του Ευανθία.

Ευχαριστώ την κ. Δήμητρα Τσαγκαράδα για τη δωρεά της παρτιτούρας.

*Ο Αριστομένης Καθυβιώτης είναι πολιτικός μηχανικός - ερευνητής.

ΝΥΧΤΑ ΣΤΗ ΒΙΓΛΑ
Μουσική: ΣΤ. ΛΙΘΑΔΙΩΤΗ (Κυμβάλια) TANGO Στίχοι: Δ. ΚΑΣΣΑΒΕΤΗ

Η πρώτη σελίδα της παρτιτούρας του τραγουδιού.